

PLUSPUNT

Dat is duidelijk!

DE REFERENTIENIVEAUS

en Pluspunt

en de referentieniveaus

Sinds augustus 2010 is de 'Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' van kracht. Voor het basisonderwijs zijn daarmee de referentieniveaus 1F en 1S verplicht. Wat betekenen de referentieniveaus precies en hoe zijn ze in Pluspunt verwerkt? U leest het in deze brochure.

Wat zijn referentieniveaus?

Om de prestaties van leerlingen op het gebied van taal en rekenen te verhogen zijn door het ministerie van OCW referentieniveaus vastgesteld. Deze geven aan wat kinderen in verschillende fasen van hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Daarnaast zorgen de referentieniveaus voor een betere aansluiting van het basisonderwijs op het vervolgonderwijs. Het geheel aan referentieniveaus wordt het referentiekader genoemd.

De eerdere kerndoelen hebben slechts een aanbodverplichting. De nieuwe referentieniveaus hebben een opbrengstverplichting: de kinderen moeten de beschreven kennis en vaardigheden dus echt beheersen. De referentieniveaus helpen ook om de beheersing van taal en rekenen beter toetsbaar te maken, zodat het prestatieniveau per leerling goed zichtbaar is. Dit levert een goede basis voor opbrengstgericht werken in het onderwijs. Door de invoering van referentieniveaus is ook meer eenduidigheid in het hele onderwijs ontstaan en één gemeenschappelijke taal.

Over 1F en 1S

Voor rekenen in het basisonderwijs gelden twee niveaus: 1S (streefniveau) en 1F (fundamenteel niveau). Het ministerie heeft bepaald dat bij rekenen 75% van de kinderen niveau 1S moet behalen aan het eind van het basisonderwijs. Kinderen op 1S-niveau stromen uit naar vwo, havo en vmbo gemengde en theoretische leerweg.

Als de leerkracht en andere betrokkenen vaststellen dat bepaalde kinderen niveau 1S niet aankunnen, dan volstaat niveau 1F. Deze kinderen krijgen minder leerstof en werken met eenvoudigere doelen. Het ministerie stelt voor rekenen als eis dat 85% van de kinderen niveau 1F moet behalen. Kinderen op dit niveau stromen uit naar de kader- en beroepsgerichte leerwegen in het vmbo.

Meer informatie over referentieniveaus staat op www.taalenrekenen.nl.

De referentieniveaus

in Pluspunt

Vanaf het prilleste begin

Nog voordat de wet in werking trad was Malmberg bij de veranderingen betrokken. Een van de auteurs van *Pluspunt* zat in de commissie Meijerink, die al in 2008 de referentieniveaus benoemde. Bij de ontwikkeling van *Pluspunt* konden de nieuwe eindniveaus direct in de methode worden geïntegreerd. *Pluspunt* voldoet dus volledig aan het referentiekader rekenen. Binnen het referentiekader zijn vier rekendomeinen beschreven: getallen, verhoudingen, meten en meetkunde, verbanden.

Zichtbaar verwerkt

Pluspunt differentieert al in de onderbouw. Deze differentiatie is er vooral op gericht om de groep bijeen te houden. De differentiatie op basis van de referentieniveaus 1F en 1S begint pas echt in de bovenbouw, vooral in groep 7 en 8. In de lesstof voor alle groepen zijn de niveaus zichtbaar verwerkt.

- 1 ster: werkt toe naar 1F eind basisschool (fundamenteel niveau).
- 2 ster: werkt toe naar 1S eind basisschool (streefniveau).
- 3 ster: werkt toe naar 1S+ eind basisschool (boven streefniveau).

Bij niveau hoort veel extra instructie. Het doel is om de kinderen (terug) te brengen op het streefniveau . Voor kinderen die het streefniveau goed beheersen is er leerstof op niveau .

Hoewel dit hogere niveau niet in het referentiekader is beschreven, duidt Malmberg het aan als 1S+. De opgaven op dit niveau dagen goede rekenaars uit om eigen oplossingen te bedenken. Voor rekenzwakke kinderen die ook het niveau 1F niet aankunnen kan de speciale methode *Maatwerk rekenen* worden ingezet. In de *Pluspunt*-handleiding staan standaard verwijzingen naar deze methode.

Groep 7 en 8

De differentiatie op basis van de referentieniveaus gebeurt pas echt in groep 7 en 8. De instructie vindt dan op twee niveaus plaats: 1F en 1S . Alle kinderen doen mee aan de instructie op 1F-niveau. Hierbij gaat het om de basiskennis en -inzichten die alle kinderen moeten beheersen. Na deze instructie gaan de kinderen, die op 1F-niveau werken, de leerstof verwerken. De andere kinderen gaan door met de instructie op 1S-niveau.

Verwerking op 1F

Dit gebeurt in het werkboek. Alle rekenonderwerpen en -vaardigheden komen aan bod op een niveau dat voor deze kinderen haalbaar is. De opgaven zijn minder complex en zoveel mogelijk toepassingsgericht. Zo wordt het rekenen met breuken ondersteund door voorbeelden van concrete situaties waarin deze sommen moeten worden gemaakt. Ook besteedt *Pluspunt* op dit niveau consequent aandacht aan extra inoefening van de basis-rekenvaardigheden. Zo krijgen de kinderen niet alleen meer tijd om goed te leren rekenen, maar groeit ook hun zelfvertrouwen.

Verwerking op 1S en 1S+

Gemiddelde en sterke rekenaars gaan na de instructie op 1S-niveau de lesstof verwerken op hun eigen niveau. Dat doen ze in het werkboek (1S) of het werkboek (1S+). Doordat *Pluspunt* ook opgaven aanbiedt op een hoger niveau dan het streefniveau krijgen ook sterke rekenaars een optimale balans tussen uitdaging en succeservaring. Zo kunnen zij het hoogst mogelijke niveau halen.

Extra zichtbaar in het materiaal

blok 3 les 8

1 a Reken om naar een andere maat.

kilo 1000	hecto 100	deca 10	meter gram liter	deci 1/10	centi 1/100	milli 1/1000
km	hm	dam	m	dm	cm	mm
kg	hg	dag	g	dg	cg	mg
kl	hl	dal	l	dl	cl	ml

1 m = dm
1 m = cm
100 mm = dm

1 kg = g
2500 g = kg
1 g = mg

1 l = dl
20 cl = dl
0,5 l = ml

b Kijk bij 1a. Schrijf op waar je aan denkt bij de maten die donker gekleurd zijn. Doe het zo: 1 liter =

2 a Reken om naar een andere maat.

5 km = m
400 m = cm
10 cm = dm
12 dm = m

12 g = mg
5 kg = g
400 g = kg
3,5 kg = g

4 l = dl
30 dl = ml
60 ml = cl
20 cl = l

3000 m = km
400 g = kg
60 ml = cl
25 l = cl

b Kijk bij 2a. Schrijf op waar je aan denkt bij de maten die gekleurd zijn.

32

Voorbeeld instructie op 1F-niveau.

Zie ook uitgebreide illustraties vanaf pagina 6.

les 8 blok 3

3 a Hoeveel boeken passen ongeveer in de koffer? Wat weegt de koffer ongeveer als hij helemaal vol zit met rekenboeken?

b Reken om naar een andere maat.

4 dm³ = cm³
12 m³ = dm³

25 cl = ml
7 l = ml

1 dm³ = l
3,5 l = dm³

3 dm³ = cl
1000 ml = dm³

c Hoeveel liter inhoud? Reken uit.

De inhoud van de koffers? Dat is lengte × breedte × hoogte.

Redenk dat het alleen naar gaat met overal dezelfde maat!

4 a Reken om naar een andere maat.

6 cl = ml
80 l = cl

45 cl = l
50 dl = ml

4 dm³ = cm³
4000 dm³ = m³

75 l = cm³
7500 dl = dm³

b Kijk bij opgave 3c. Welke koffer kun je nog tillen als hij helemaal vol zit met water?

c Hoeveel rekenboeken gaan er ongeveer in de koffers? Reken uit.

33

Voorbeeld instructie op 1S-niveau.

De referentieniveaus

in Pluspunt

Naast de steraanduidingen zijn de referentieniveaus in groep 7 en 8 duidelijk herkenbaar in het materiaal. Op de linkerpagina van het leerlingmateriaal staat steeds de stof op 1F-niveau, op de rechterpagina staat de stof op 1S-niveau. De niveaus zijn op dezelfde manier zichtbaar in de toetsen. Door deze opmaak is een routeboekje voor *Pluspunt* niet nodig. Alle minimum- en compacting routes staan bovendien duidelijk beschreven in de handleiding. Zie ook uitgebreide illustraties vanaf pagina 6.

Groep 3, 4 en 5

De basisstof moet door alle kinderen in deze groepen worden beheerst. Sommige kinderen hebben extra rekentijd en extra instructie nodig om het tempo van hun klasgenootjes te kunnen volgen. Tot eind groep 5 hebben de sterren nog geen directe relatie met de officiële referentieniveaus. Een kind, dat in groep 4 opgaven op niveau maakt, stroomt dus niet automatisch uit op 1F-niveau aan het eind van de basisschool. Het sterrenniveau in groep 3, 4 en 5 zorgt vooral voor een ideale balans tussen uitdaging en succeservaring. Het is dan ook goed om kinderen, die makkelijk een hoger niveau aankunnen, daartoe uit te dagen.

Groep 6

Groep 6 is het overgangsjaar tussen de methodedifferentiatie om de groep bijeen te houden en de differentiatie op basis van de referentieniveaus. In deze groep gaan de niveaus meer uiteenlopen en worden de verschillen tussen leerlingen groter. Nu wordt duidelijk welk referentieniveau de kinderen aankunnen.

In groep 6 verwerken de kinderen de lesstof op hun eigen niveau. De meesten doen dat op het basis- ofwel streefniveau met de werkboeken. Sterke rekenaars werken op het plusniveau met de werkboeken. Bij enkele kinderen kan het nodig zijn om te kiezen voor de werkboeken. Het plaatsen van een kind op dit niveau is altijd een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De leerkracht beslist dit niet alleen, maar samen met bijvoorbeeld de IB-er, directie en ouders. Op MijnMalmberg.nl staan tips voor het bestellen van het juiste aantal werkboeken voor de verschillende niveaus.

Wat vindt Malmberg van de referentieniveaus?

Wij staan er vierkant achter. Het idee van niveauverhoging en een betere aansluiting op het vervolgonderwijs ondersteunen wij zeer. Ook is het goed dat de referentieniveaus voor rekenen duidelijk beschrijven wat de kinderen aan het eind van de basisschool moeten beheersen. Daardoor kan het gehele onderwijs gericht toewerken naar de juiste opbrengst op het juiste niveau. Bovendien stimuleert deze aanpak elk kind om het beste uit zichzelf te halen. Elk kind dus, ook kinderen die sneller of langzamer leren. Zo valt niemand buiten de boot.

Deze filosofie past bij de werkwijze van Malmberg. Ook onze methodes zijn er op gericht om elk kind op een zo hoog mogelijk niveau het basisonderwijs te laten verlaten. Daarom is *Pluspunt* zorgvuldig opgebouwd en differentieert de methode consequent op drie niveaus. Op deze manier biedt *Pluspunt* voor alle kinderen een goede balans tussen uitdaging en succeservaring én worden ze gestimuleerd om steeds een stapje hoger te zetten. Zo laten ze zien wat ze kunnen en groeit elk kind tot het best haalbare niveau.

Verstandig omgaan met niveaus

Het afleveren van kinderen op een zo hoog mogelijk niveau betekent niet dat het een voortdurende race bergop is. Dat geldt vooral voor zeer zwakke rekenaars. In het vak rekenen bouwt elk onderdeel voort op het vorige.

Als een kind al moeite heeft met breuken zoals $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$, dan wordt het rekenen met lastiger breuken nog frustrerender. Dat kan zelfs het rekenen met de eenvoudige breuken nadelig beïnvloeden.

Rekenen is een blokkentoren: de onderste blokken moeten stevig staan voordat je verder bouwt, anders kan de hele toren instorten. Het structureel aanbieden van leerstof op een té hoog niveau kan er dus juist voor zorgen dat het niveau daalt. Dat is niet alleen zonde van de al geïnvesteerde tijd, maar schaadt ook het zelfvertrouwen van het kind. Daarom is het bij zeer zwakke rekenaars vaak verstandig om te kiezen voor het lagere eindniveau 1F.

Meer weten?

Heeft u nog vragen over de referentieniveaus of de verwerking daarvan in *Pluspunt*?

Onze methodespecialisten beantwoorden ze graag via 073 628 8722 of voorlichting.bao@malmberg.nl.

Voorbeeldpagina's groep 8

Uit lesboek groep 8

Uit lesboek
groep 8:
instructie op
1F-niveau.

Lesboek groep 8, katern blok 3, les 8

blok 3 les 8

1 a Reken om naar een andere maat.

kilo 1000	hecto 100	deca 10	meter gram liter	deci $\frac{1}{10}$	centi $\frac{1}{100}$	milli $\frac{1}{1000}$
km	hm	dam	m	dm	cm	mm
kg	hg	dag	g	dg	cg	mg
kl	hl	dal	l	dl	cl	ml

$1 \text{ m} = \dots \text{ dm}$ $1 \text{ kg} = \dots \text{ g}$ $1 \text{ l} = \dots \text{ dl}$
 $1 \text{ m} = \dots \text{ cm}$ $2500 \text{ g} = \dots \text{ kg}$ $20 \text{ cl} = \dots \text{ dl}$
 $100 \text{ mm} = \dots \text{ dm}$ $1 \text{ g} = \dots \text{ mg}$ $0,5 \text{ l} = \dots \text{ ml}$

b Kijk bij 1a. Schrijf op waar je aan denkt bij de maten die donker gekleurd zijn.
Doe het zo: **1 liter**:

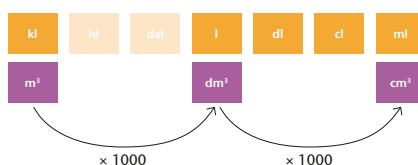
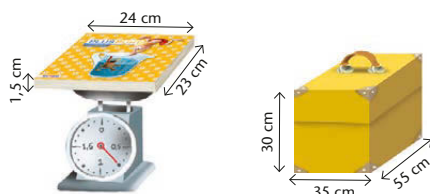
2 a Reken om naar een andere maat.

$5 \text{ km} = \dots \text{ m}$ $12 \text{ g} = \dots \text{ mg}$ $4 \text{ l} = \dots \text{ dl}$ $3000 \text{ m} = \dots \text{ km}$
 $400 \text{ m} = \dots \text{ cm}$ $5 \text{ kg} = \dots \text{ g}$ $30 \text{ dl} = \dots \text{ ml}$ $400 \text{ g} = \dots \text{ kg}$
 $10 \text{ cm} = \dots \text{ dm}$ $400 \text{ g} = \dots \text{ kg}$ $60 \text{ ml} = \dots \text{ cl}$ $60 \text{ ml} = \dots \text{ cl}$
 $12 \text{ dm} = \dots \text{ m}$ $3,5 \text{ kg} = \dots \text{ g}$ $20 \text{ cl} = \dots \text{ l}$ $25 \text{ l} = \dots \text{ cl}$

b Kijk bij 2a.
Schrijf op waar je aan denkt bij de maten die gekleurd zijn.

- 3 a Hoeveel boeken passen ongeveer in de koffer?
Wat weegt die koffer ongeveer als hij helemaal vol zit met rekenboeken?

- b Reken om naar een andere maat.

$$4 \text{ dm}^3 = \dots \text{ cm}^3$$

$$12 \text{ m}^3 = \dots \text{ dm}^3$$

$$25 \text{ cl} = \dots \text{ ml}$$

$$7 \text{ l} = \dots \text{ ml}$$

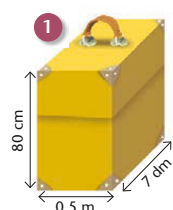
$$1 \text{ dm}^3 = \dots \text{ l}$$

$$3,5 \text{ l} = \dots \text{ dm}^3$$

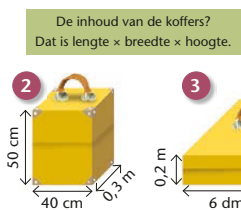
$$3 \text{ dm}^3 = \dots \text{ cl}$$

$$1000 \text{ ml} = \dots \text{ dm}^3$$

- c Hoeveel liter inhoud? Reken uit.

inhoud = l

inhoud = l

inhoud = l

inhoud = l

Uit lesboek
groep 8:
instructie op
1S-niveau.

- 4 a Reken om naar een andere maat.

$$6 \text{ cl} = \dots \text{ ml}$$

$$80 \text{ l} = \dots \text{ cl}$$

$$45 \text{ cl} = \dots \text{ l}$$

$$50 \text{ dl} = \dots \text{ ml}$$

$$4 \text{ dm}^3 = \dots \text{ cm}^3$$

$$4000 \text{ dm}^3 = \dots \text{ m}^3$$

$$75 \text{ l} = \dots \text{ cm}^3$$

$$7500 \text{ dl} = \dots \text{ dm}^3$$

- b Kijk bij opgave 3c. Welke koffer kun je nog tillen als hij helemaal vol zit met water?
c Hoeveel rekenboeken gaan er ongeveer in de koffers? Reken uit.

Voorbeeldpagina's groep 8

Uit opdrachtenboek groep 8

Uit opdrachtenboek
groep 8:

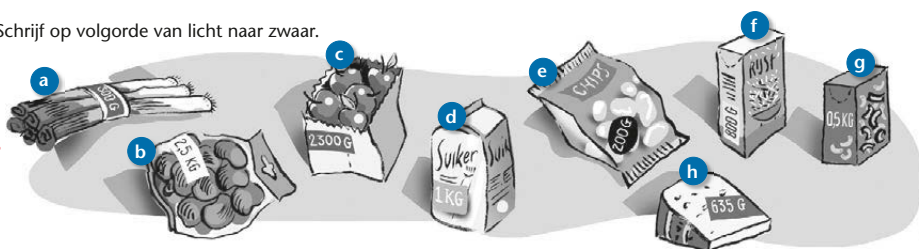
★ opdrachten op
1F-niveau.

Opdrachtenboek groep 8

blok 3 les 9

★ begin hier

1 Schrijf op volgorde van licht naar zwaar.

2 Kies de goede maat erbij.
Kies uit: cm, ml, l, g, m.

a In een flesje bronwater
gaat 0,5

b In een pak appelsap
gaat 1

c Een pak koekjes
weegt 300

d In een fles zonnebrand
gaat 400

e Een auto is 4 lang.

f Een tent is 200 hoog.

3 Reken om naar een andere maat.

kilo	hecto	deca	meter gram liter	deci	centi	milli
1 m = cm		1 l = cl		1 kg = g		0,5 m = dm
1 m = dm		1 l = dl		1 g = mg		0,5 l = dl
1 dm = cm		1 dl = cl		1 g = cg		50 kg = g
1 cm = mm		1 cl = ml		1 kg = mg		5 km = mm

les 9 blok 3

begin hier

4 Kies de goede maat uit.

- a In een tube tandpasta zit: 7,5 ml / 75 ml / 750 ml.
- b In een flesje bronwater zit: 0,5 l / 5 l / 0,05 l.
- c In een pak koek zit: 2 g / 20 g / 200 g.
- d Een blikje fris is ongeveer: 0,3 dl / 3 dl / 30 dl.
- e In een grote zak chips zit ongeveer: 2 g / 20 g / 200 g.
- f In een grote fles cola zit: 0,15 l / 1,5 l / 15 l.

5 Reken om naar een andere maat.

500 g = kg	450 g = kg	15 dl = ml	25 dl = ml
4,8 kg = g	0,6 kg = g	0,2 l = cl	1,2 cl = l
0,5 kg = g	35 kg = mg	700 ml = cl	0,4 l = cl
52 kg = mg	9,7 kg = g	0,7 cl = l	1,5 l = cl
10,5 mg = g	1200 mg = g	40 l = cl	850 ml = cl

6 Wat staat er onder de vlek?
Kies uit: <, >, =.

< kleiner dan
> groter dan

250 g 2,5 kg
0,7 kg 70 g
25 g 250 mg
7,5 kg 7500 g
100 mg 1 g

100 m 0,1 km
500 m 0,5 hm
0,1 km 100 m
1000 m 1 mm
1,5 cm 150 m

25 dl 250 ml
0,5 l 50 cl
7500 ml 75 cl
9 cl 90 ml
20 l 2000 cl

2,5 dl 0,25 l
1,5 hm 150 m
1 km 10 000 cm
1,5 kg 1500 mg
450 ml 45 cl

Uit opdrachtenboek
groep 8:
 opdrachten op
1S-niveau.

Voorbeeldpagina's groep 8

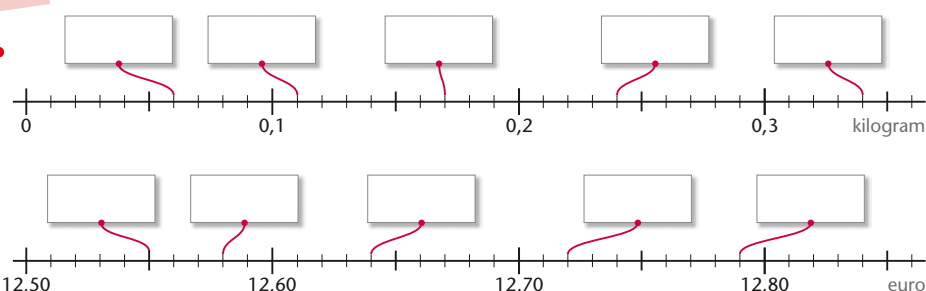
Uit toetsboek groep 8

Uit toetsboek
groep 8:
★ toetsopgaven
op 1F-niveau.

Toetsboek groep 8

blok 3 toets

1A Vul de goede getallen in.

Hoeveel? Reken uit.

$3,50 \text{ m} + 0,75 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$	$3,75 \text{ kg} - 0,45 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$
$4,75 \text{ m} + 1,50 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$	$4,10 \text{ kg} - 1,30 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$
$5,50 \text{ m} + 0,45 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$	$5,00 \text{ kg} - 2,60 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$
$1,70 \text{ m} + 2,80 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$	$2,25 \text{ kg} - 1,05 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$
$2,10 \text{ m} + 0,90 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$	$1,85 \text{ kg} - 0,65 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$

1B Hoeveel? Reken uit.

Kees koopt een fototoestel.
Hij moet nu € betalen.

Sem koopt een koffer.
Hij moet nu € betalen.

Klaas koopt 2 slaapzakken.
Hij moet nu € betalen.

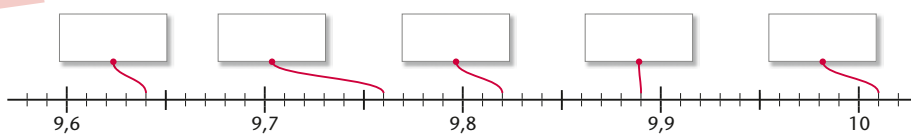
Je krijgt dus % korting.

Kas koopt een rugzak met korting.
De oude prijs was €

toets blok 3

2A Vul de goede getallen in.

Hoeveel? Reken uit.

678.4 791.2

Er is km gereden.

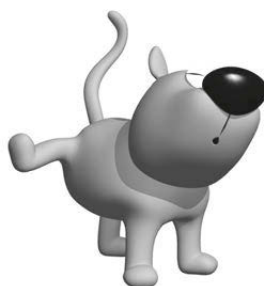
332.7

Er is 230,7 km gereden.

Op de teller staat dan km.

Maak de tabel af.

begin	eind	toename
560,4	783,1	
725,54	854,91	
182,61		32,29

2B Hoeveel? Reken uit.

Dat is % korting.

Dat is % korting.

Dat is % korting.

De oude prijs was €

De nieuwe prijs is €

Uit toetsboek

groep 8:

☒ toetsopgaven
op 1S-niveau.

Meer weten?

Wilt u meer weten over de referentieniveaus en Pluspunt?

Referentieniveaus rekenen

Kijk op www.taalenrekenen.nl. Op deze website van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap vindt u informatie over de referentieniveaus en de uitwerking daarvan.

Contact

De methodespecialisten van Malmberg hebben ruime ervaring in het onderwijs. U kunt ze bellen op (073) 628 87 22.

Pluspunt

Meer informatie over *Pluspunt* vindt u op www.pluspunt-malmberg.nl en op www.mijnmalmberg.nl.

Uitgeverij Malmberg

Magistratenlaan 138
5223 MB 's-Hertogenbosch

Het beste halen uit ieder kind

Twee eindniveaus voor basisonderwijs

Referentieniveaus zichtbaar verwerkt